

Handläggare: Lennart Gustafsson
Staben
Tel: 508 264 53
lennart.gustafsson@gfk.stockholm.se

2001-05-22

Dnr 99-511-2767:39

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

Bostadsutställning Hammarby Sjöstad/BoStad '02

FÖRSLAG TILL BESLUT

Gatu- och fastighetsnämnden beslutar

1. att i enlighet med gatu- och fastighetskontorets förslag i detta tjänsteutlåtande lämna stöd till Stockholms Byggmästareförening för att arrangera bostadsutställningen BoStad '02 samt
2. att nämndens beslut i ärendet justeras omedelbart.

Olle Zetterberg

Lennart Gustafsson

SAMMANFATTNING

Stockholms Byggmästareförening avser att i samarbete med ett antal byggherrar arrangera en bostadsutställning – BoStad '02 – i Hammarby Sjöstad under perioden 15 – 25 augusti 2002.

Mot bakgrund av att utställningen kommer att bli ett stort evenemang under firandet av Stockholms 750-årsjubileum har Byggmästareföreningen framfört önskemål till gatu- och fastighetskontoret dels om ett ekonomiskt stöd (1 mkr) till utställningsprojektet, dels om hjälp med olika praktiska arrangemang – parkering, skyltning, m m - kring utställningen.

Kontoret är positivt till att staden genom gatu- och fastighetsnämnden ger ett ekonomiskt stöd till utställningsprojektet. Nämnden föreslås godkänna,

S

att Byggmästareföreningen anvisas ett bidrag om 1mkr för planering och genomförande av BoStad'02. Kontoret tillstyrker också, att nämnden vederlagsfritt bistår Byggmästareföreningen med olika praktiska arrangemang under utställningsperioden:

- upprätta en trafikanordningsplan samt svara för skyltning utanför utställningsområdet,
- där det är praktiskt möjligt upplåta mark för besöksparkering under utställningsperioden,
- tillhandahålla vissa personella resurser för information och marknadsföring om bostadsutställningen samt genom att
- medverka med en egen utställning om Hammarby Sjöstad t ex i områdets Miljö- och informationscentrum.

Nämnden föreslås uppdra åt gatu- och fastighetsdirektören Olle Zetterberg att teckna en med Byggmästareföreningen gemensam avsiktsförklaring, vari parternas åtaganden närmare regleras.

UTLÅTANDE

Bostadsutställning i Hammarby Sjöstad under perioden 15 – 25 augusti 2002

Stockholms Byggmästareförening avser att i samarbete med ett antal byggherrar arrangera en bostadsutställning – BoStad'02 – i Hammarby Sjöstad under perioden 15 – 25 augusti 2002. Utställningen ska visa:

- möjligheterna att omvandla ett nedslitet industri- och hamnområde till en modern och miljövänlig stadsdel i Stockholms innerstad,
- det största, moderna stadsbyggnadsprojektet i Sverige på länge,
- ett boende i en modern stad där arbete, boende, service och kultur blandas,
- miljösatningar, infrastruktur, arkitektur, tillgänglighet, bevarade/nyskapade parker samt konstsatningar,
- områdets attraktiva lägenheter i en levande stadsmiljö.

Byggmästareföreningen är officiell arrangör av utställningen i samarbete med nio byggherrar på Sickla Udde och Sickla Kaj. Dessa byggherrar deltar i utställningen främst genom att visa upp 3 – 4 möblerade lägenheter vardera. Lägenheterna ska åskådliggöra vad som är speciellt vad gäller tillgänglighet, IT-satningar, miljösatningar och stadsmässighet. Övriga byggherrar inom Hammarby Sjöstad ges möjlighet att delta som s k komplementärer.

Utställningsområdet framgår närmare av Byggmästareföreningens illustration i bilaga 1.

Byggmästareföreningen planerar också att arrangera ett antal kringaktiviteter och har givit bl a följande exempel på sådana.

- Tävling vackraste huset
- Arkitekttävling i nya detaljplaneområden
- Seminarier och debatter
- Specialguide visningar för företag under öppettider med förväntad låg besöksfrekvens
- Stadsvandringar
- Ångbåtens dag med invigning av nya slussen
- Visning av Södra Länken
- Visning av Henriksdals reningsverk
- Visning av Sickla Park och Lumaparken
- Visning av ekodukterna

Byggmästareföreningen räknar med att bostadsutställningen ska attrahera i snitt 2 000 besökare under vardagar och 5 100 besökare under veckoslutsdagar, d v s totalt inemot 25 000 besökare.

Enligt den preliminära budget, som Byggmästareföreningen upprättat för utställningen, beräknas kostnaderna uppgå till 5,25 mkr. De täcks av intäkter i form av främst entréavgifter (2,0-2,6 mkr), bidrag från Stockholms stad (1 mkr) och insatser från intressentföretagen (ca 2,5 mkr).

För en närmare redovisning av utställningsförslaget får gatu- och fastighetskontoret hänvisa till Byggmästareföreningens skrivelse av den 17 april i år, vilken bifogas (bilaga 1).

Föreslagen medverkan från Stockholms stad

Mot bakgrund av att utställningen beräknas bli ett stort evenemang under firandet av Stockholms 750-årsjubileum har Byggmästareföreningen framfört önskemål till gatu- och fastighetskontoret dels om ett ekonomiskt stöd (1 mkr) till utställningsprojektet, dels om hjälp med olika praktiska arrangemang kring utställningen.

Gatu- och fastighetskontorets synpunkter och förslag

Stadens engagemang i tidigare utställningar

Kontoret vill erinra om att Stockholms stad på olika sätt - ofta genom ekonomiska bidrag och genom egna utställningsinsatser - har engagerat sig i flera av de större expositioner som tidigare har arrangerats i Stockholm. Att ställa ut och visa för allmänheten och "fackfolk" vad det moderna samhället kan producera har ansetts vara av stor betydelse för industrialismens utveckling, för kunskapen om Stockholm och samtidigt ha en folkbildande effekt.

Det kan nämnas, att den första Skandinaviska utställningen hölls i Kungsträdgården i Stockholm 1866. Adolf Edelsvärd, som ritat de flesta av landets järnvägsstationer, svarade för en nordisk motsvarighet till det berömda Crystal Palace i London. I stället för i stål och glas uppfördes dess

S

motsvarighet Industripalatset i trä och glas och blev en förebild för nordisk utställningsarkitektur framöver. Byggnaden sträckte sig tvärs över Arsenalsgatan, som stängdes av.

Utställningen samlade närmare 200 000 besökare. Stockholms stad hade från början gått in och stöttat utställningen ekonomiskt med 100 000 rdr. Staten bidrog med drygt 150 000. Dessa bidrag tillsammans med entréintäkterna på 163 000 rdr räckte för att utställningen skulle gå ihop ekonomiskt.

Den stora Nordiska Konst- och industriutställningen hölls på Djurgården 1897. Där skapades en hel utställningsstad med ett 150-tal byggnader. Ferdinand Boberg ritade den stora Industrihallen med minaretliknande utsiktstorn. Mitt på den stora planen framför utställningshallen låg en av de mest uppskattade och besökta byggnaderna: Stockholms stads paviljong.

I Stockholmspaviljongen visades illustrationer av de nya uppfartsvägarna till Södermalm, hamnarna, broarna och vattenverken. Stadsbyggnadskontoret visade ritningar över läroverk, saluhallen vid Hötorget och Södermalms fattighus. I undre galleriet fanns skolkök, slöjdsalar och en fungerande modell av hur Stockholms dricksvatten renades. Modeller av gasverket vid Värtan och flera av stadens sjukhus stod uppställda i stora byggnadens huvudrum. Största attraktionen var kanske tvärsnittet av en stadsgata med dess undre regioner ned till tre och en halv meters djup med riktiga vatten- och avloppsrör, gasledningar, elkablar och telefonkabeltrummor.

Utställningen levde länge kvar i minnet hos svenskarna. Internationellt fick den mycket god press och inte minst de svenska arkitekternas anseende växte.

Stockholms stad hade gått in med 300 000 kr för att finansiera utställningen under förutsättning att staten bidrog med 400 000 kr. Inträde skulle ge närmare en och en halv miljon, lotteri – början till penninglotteriet – och platshyra resten för att klara budgeten på drygt 2,6 miljoner. Sammanlagt kom omkring 2 miljoner besökare till utställningen sommaren 1897. Utställningen gick med viss vinst.

Därefter vände trenden. Det gick inte att smälta allt som visades upp på dessa gigantiska mässor. Fokus flyttades till specialutställningar. Ett typiskt svenskt exempel var 1909 års utställning i Stockholm, ”Den vita staden”, som den kallades efter Ferdinand Bobergs vita utställningsbyggnader. Den arrangerades av Svenska slöjdföreningen och var begränsad till konsthantverk och konstindustri. Stockholms stad svarade för 50 000 kr av budgeten på 550 000 kr, staten för 100 000, biljettintäkter och platshyra för återstoden. Utställningen blev en fin manifestation av svensk ungdom inom konstindustrin och även plattform för lanserandet av den svenska trädgårdsstaden efter engelska förebilder. Bland typvillorna visades Enskedevillan upp och väckte stor uppmärksamhet.

Antalet besökare blev drygt 750 000, vilket var långt över förväntan. De budgeterade kostnaderna ökade med 20%, medan biljettintäkterna ökade med 100 %. Både staden och staten fick tillbaks sina garantisummor, platshyror togs aldrig ut och ändå blev det 200 000 kr över till arrangören.

Särskilda utställningar kring boendet blev ett återkommande inslag under 1900-talet. De klassiska utställningsbyggnaderna revs med få undantag direkt efter utställningarnas slut, men bostadsutställningarna finns ofta kvar. Ett exempel är *Bygge och Bo* från 1925 på Lidingö.

Ytterligare en konstindustriutställning har haft stor betydelse: Stockholmsutställningen 1930, då den svenska funktionalismen fick sitt genombrott. Huvudarkitekt var Gunnar Asplund och en rad av den svenska funktionalismens pionjärer medverkade. Arkitekturen och boendet fick en framskjuten position. Här presenterades ett helt nytt bostadspolitiskt program. Nya små men ofta utrymmeseffektiva lägenheter visades upp och HSB hade en egen stor avdelning. Utställningsområdet hade en särskild gata för villor och radhus. Utställningen kostade åtta miljoner och gick med en mindre förlust.

Det var den sista större utställningen i Stockholm.

Den senaste bostadsutställningen i Stockholm - ByggaBo'98 - arrangerades av Byggmästareföreningen på Nybodahöjden under Kulturhuvudstadsåret 1998. På utställningen, som besöktes av ca 38 000 personer, visade sex byggföretag upp atriumhus, radhus och stadsvillor. Stockholms stad åtog sig härvid – genom kulturhuvudstadsbolaget - bl a att arrangera och bekosta gratisbussar, som gick i skytteltrafik mellan utställningsområdet och Stockholms city.

Byggmästareföreningens bostadsutställning BoStad'02 i Hammarby Sjöstad

Gatu- och fastighetskontoret gör bedömningen, att den av Byggmästareföreningen nu initierade bostadsutställningen BoStad'02 kan komma att ge Stockholm goda möjligheter att för en såväl svensk som internationell publik visa upp planläggning och genomförande av ett modernt stadsbyggnadsprojekt med höga kvalitéer vad avser arkitektur, design och stadsmiljö. Utställningen kommer också att lyfta fram de satsningar som görs i området när det gäller miljö, infrastruktur, kollektivtrafik, m m.

Såvitt gatu- och fastighetskontoret kan bedöma faller bostadsutställningen också väl inom ramen för den inriktning som kommunfullmäktige fastställt för evenemang lämpliga under jubileumsåret 2002 (utl 2000:51). BoStad'02 bör ha goda möjligheter att förena Stockholms firande av stadens jubileum med ambitionen att stärka Stockholms ställning som europeisk storstad.

Mot bakgrund härav är kontoret positivt till att staden genom gatu- och fastighetsnämnden ger ett ekonomiskt stöd till utställningsprojektet. Nämnden föreslås godkänna, att Byggmästareföreningen anvisas ett bidrag

S

om 1mkr för planering och genomförande av BoStad´02 i Hammarby Sjöstad under perioden 15 – 25 augusti 2002. Bidraget - där 0,6 mkr utbetalas under innevarande år och 0,4 mkr utbetalas under 2002 - bedöms kunna rymmas inom gfn´s ordinarie budgetram för respektive år.

Kontoret tillstyrker också att nämnden förklarar sig beredd att vederlagsfritt bistå Byggmästareföreningen med bl a följande under utställningsperioden:

- upprätta en trafikanordningsplan samt svara för skyltning utanför utställningsområdet,
- där det är praktiskt möjligt upplåta mark för besöksparkering under utställningsperioden,
- tillhandahålla vissa personella resurser för information och marknadsföring om bostadsutställningen samt genom att
- medverka med eget presentationsmaterial om Hammarby Sjöstad, t ex i områdets Miljö- och informationscentrum.

Nämnden föreslås uppdra åt gatu- och fastighetsdirektören Olle Zetterberg att teckna en med Byggmästareföreningen gemensam avsiktsförklaring, vari parternas åtaganden närmare regleras.

SLUT